

Máme nové kamarády

Dominika Chalušová, Hana Havlínová

**Jak na 1. stupni základní školy začlenit do třídy žáka
s minimální znalostí českého jazyka**

Oblast předškolního a prvostupňového vzdělávání

Za ověření aktivit ve výuce děkujeme Haně Slámové, Aleně Pikrtové ze ZŠ T. G. Masaryka, Pyšely, a Michaele Švárové, Václavu Beranovi ze ZŠ a MŠ Votice.

Obsah

Úvod	4
Truhla pojmů	6
Třída na lístečcích	8
Lepikovaná - i taková může být matematika	11
Výlet tam, kde jsem nikdy nebyl	13
Jaké to je, když si všichni (ne)rozumíme	15
Bingo	17
Dvanáctistěnná kostka	19
Najdi svou identitu	21
Příšera z bažiny	23
Fotovýzva	25
Klubíčko	28
Společná tužka	30
Přílohy	32
Použité zdroje	54

Úvod

Žák¹, který přichází do české školy bez znalosti vyučovacího jazyka, potřebuje podporu především při jeho osvojení. K výuce češtiny jako druhého jazyka nabízí NPI ČR na webu cizinci.npi.cz mnoho zpracovaných a ověřených materiálů. Pomocníkem pro první okamžiky po příchodu žáka do třídy může být např. [*Krabička první záchrany pro učitele*](#).

Další neméně významnou oblastí, ve které žák potřebuje podporu, je jeho začlenění do kolektivu, navození pocitu důvěry a sounáležitosti s novým prostředím. Důležité je, aby se žák mohl zapojovat do aktivit společně se spolužáky, nezůstával stranou a necítil se izolovaný. Na webu inkluzivniskola.cz najdete rady, jak připravit třídu na příchod nového žáka. Vhodné jsou [*kommunikační kartičky*](#), které připravila organizace META, a domluvení společných pravidel, jako je vyjadřování spisovnou češtinou, ověřování porozumění nebo pomoc s pochopením zadaných úkolů. Na 1. stupni je výhodou, že třídní učitel zároveň vyučuje všechny nebo většinu předmětů, a tráví s žáky tedy maximum času. Může využít běžných situací a aktivit, které do výuky zařazuje v průběhu celého vyučovacího dne, a nenásilnou formou průběžně podporovat rozvoj slovní zásoby, porozumění a používání češtiny, ale hlavně zapojení žáka mezi spolužáky ve třídě. Je ale možné, že se žák v počátku nebude chtít do aktivit zapojovat a bude se cítit dobře v roli pozorovatele. I to je samozřejmě v pořádku.

---

¹ V textu je používán pojem žák i ve významu žákyně, spolužák ve významu spolužačka, učitel ve významu učitelka.

Nápadník, který vám nabízíme, vznikl v souvislosti se zvýšeným počtem žáků s minimální znalostí českého jazyka, kteří přicházejí do českých škol v důsledku válečného konfliktu na Ukrajině, a navazuje na článek *[Kde hledat inspiraci pro začlenění ukrajinských žáků na 1. stupni ZŠ](#)*. Využitelný je ale pro začlenění všech žáků s odlišným mateřským jazykem (OMJ), kteří do našich tříd přicházejí. Obsahuje 12 námětů na konkrétní aktivity s doporučením na jejich možné rozšíření. Aktivity směřují nejen k začlenění nového žáka, což je jejich hlavní cíl, ale zároveň podporují osvojování českého jazyka, rozvoj některých klíčových kompetencí, směřují k osvojování konkrétního vzdělávacího obsahu a konkrétních výstupů RVP ZV a lze je zařadit do jednotlivých vyučovacích předmětů nebo jako součást třídnických hodin. Přínosné mohou být pro všechny žáky ve třídě.

Každá aktivita je připravena na samostatné kartě tak, aby ji učitel mohl bez nároků na časově náročnou přípravu okamžitě použít. Karta obsahuje formulovaný cíl, očekávaný výstup RVP ZV a klíčovou kompetenci, ke které aktivita směřuje. Dále je popsána realizace aktivity, je uvedena nezbytná příprava učitele a pomůcky včetně příloh k vytisknutí. Aktivity nejsou vázány ke konkrétnímu ročníku, jejich obtížnost je možné upravit pro všechny ročníky na 1. stupni ZŠ. I ty, které směřují k naplňování výstupů 1. období (1.–3. ročník), lze použít ve 2. období (4.–5. ročník) a naopak. Uvedená časová dotace je pouze orientační, může se lišit podle počtu žáků ve třídě, jejich zkušeností s aktivitou, nutností podrobněji vysvětlit pravidla nebo podle varianty, kterou vyučující zvolí. V závěru jsou uvedeny náměty na možné rozšíření a zkušenosti vyučujících, kteří aktivity ve výuce již ověřili. Doporučujeme mít připraven zásobník obrazového materiálu, který je využitelný jako zrková opora i v aktivitách, kde to není výslovně uvedeno, ale může napomoci k lepšímu porozumění.

Truhla pojmu

Na základě předmětů ukrytých v truhle si žáci osvojují slovní zásobu. Aktivitu lze využít ve výuce při osvojování učiva českého jazyka (rozšiřování slovní zásoby, pečlivá výslovnost, popis předmětu) a cizího jazyka (rozšiřování slovní zásoby).

Cíl Žák si osvojuje slovní zásobu ze zvoleného tématu.

Výstup RVP ZV RVP ZV: ČJL-3-1-04 pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost

Klíčová kompetence Komunikativní – Žák se souvisle a výstižně vyjadřuje.

30–40 minut

Využití v předmětech, které vycházejí ze vzdělávacích oborů Český jazyk a literatura
Cizí jazyk
Člověk a jeho svět

Pomůcky truhla/krabice, předměty dle tématu, tabule, psací potřeby

Příprava

Učitel zadá žákům, aby si z domova přinesli předmět na dané téma. Téma předmětů zvolí učitel dle svého uvážení, např. ovoce a zelenina, věci denní potřeby, školní pomůcky. Truhlu umístí na místo ve třídě, které umožňuje žákům soukromí při vkládání předmětu. Všechny předměty žáci vloží tajně do truhly.

Popis aktivity

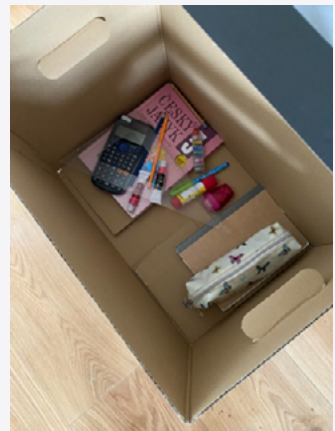
Naplněnou a uzavřenou truhlu umístíme doprostřed třídy a posadíme se kolem ní tak, aby na ni každý žák dobře viděl. Vedeme rozpravu nad truhlou. Jaké předměty se v truhle ukrývají? Co rozhodlo, že jsi vložil do truhly právě tento předmět? Pak postupně vytahujeme předměty z truhly a žáci je pojmenovávají, žák s OMJ může předmět pojmenovat svým mateřským jazykem a zopakovat český název. Názvy předmětů zapisujeme na tabuli.

Rozšíření aktivity

1. Aktivitu lze využít při určování rodů podstatných jmen, žáci mohou slova zapisovat do sloupečků podle mluvnických rodů nebo předměty podle mluvnických rodů seskupovat.
2. Žák po vytažení z krabice předmět ostatním neukáže a namísto pojmenování ho popisuje tak, aby ostatní uhodli, jaký předmět v ruce drží.

Zkušenosti učitelů:

Je vhodné volit větší rozměr truhly/krabice. Velká variabilita témat, lze propojit i do anglického jazyka. Časová dotace závisí na zvoleném tématu a počtu žáků ve třídě.

Třída na lístečcích

Na základě této aktivity si žáci osvojují názvy vybraných předmětů ve školní třídě (ve škole). Žáci si volí jazyk, ze kterého si budou slovní zásobu osvojovat.

Cíl Žák si osvojí slovní zásobu podle zvoleného tématu.

Výstup RVP ZV

ČJL-3-1-04 pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost; CJ-3-1-02 zopakuje a použije slova a slovní spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal

Klíčová kompetence

K učení – Žák využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie.

15–20 minut

Využití v předmětech, které vycházejí ze vzdělávacích oborů

Využití v předmětech, které vycházejí ze vzdělávacích oborů:
Český jazyk a literatura
Anglický jazyk

Pomůcky

Psací potřeby, barevné papíry, čtvrtky, bloček lepicích papírků, [online slovník](#), přílohy 1, 2, 3

Příprava

Učitel nebo žáci si připraví lístečky s názvy předmětů ve třídě (příloha 1). Vyrobí si záznamové archy předmětů, na které zaměřujeme slovní zásobu (příloha 2), pro překlad dalších slov doporučujeme použít slovníku lindat.cz.

Popis aktivity

Pojmenujeme a popíšeme předměty ve třídě. K vybraným předmětům upevníme jejich názvy v češtině, angličtině a ukrajinštině (druhý a třetí jazyk volíme dle potřeb žáků ve třídě). Učitel může volit realizaci ze dvou variant.

1. Každý žák si přepíše slova na barevný lepicí papírek, papírek si podepíše a nalepí ho k předmětu. Při osvojení pojmu může papírek odstranit a pojem si přepsat na svůj záznamový arch / nalepit lísteček na svůj záznamový arch. Podle připevněných a nalepených lístečků má žák i učitel přehled o osvojování pojmů.
2. K názvu předmětu umístíme jeden název na lepicím lístečku. Při osvojení pojmu žák lísteček odlepí a zapíše své jméno do záznamového archu daného slova, lísteček pak vrátí ke stálému názvu. Poslední žák, který si pojem osvojí, nalepí lísteček do záznamového archu.

Žáci si předem určí, z kterého jazyka si budou slovní zásobu osvojovat. Doporučujeme s žáky domluvit čas, po který si budou slovní zásobu osvojovat a po jeho uplynutí společně sdílet dosažené výsledky, i strategie, které při osvojování slovní zásoby žáci používali.

Rozšíření aktivity

V navržené aktivitě je použita vybraná slovní zásoba ze třídy, učitel může zvolit i jinou slovní zásobu, a propojit tak s výukou cizího jazyka.

Zkušenosti učitelů:

V 1. ročníku ZŠ jsme použili pouze česká a ukrajinská pojmenování předmětů. Anglický jazyk byl použit pouze u žáků se zkušeností s cizím jazykem.

Slovník:

<https://lindat.cz/translation>, info ke slovníku [zde](#).

ZÁZNAMOVÝ ARCH	
jmeno	dabacu
14.6. SLOV	15.6. MARIJA
14.6. KRISTA	15.6. KRISTA
14.6. ANNA	15.6. ANNA
14.6. ADAM	15.6. BOGA
14.6. ANA	15.6. MARCEL
14.6. DAVY	
14.6. ANA	
14.6. ANNA	
15.6. ANNA	

Lepíkováná - i taková může být matematika

Při této aktivitě je důležitá vzájemná spolupráce mezi žáky. Díky lepíkové matematice si žáci procvičují nejen početní operace, ale i dovednost vzájemně si pomáhat tak, aby nikdo nezůstal sám.

Cíl Žák si procvičuje číselné řady a početní operace, uvědomuje si důležitost vzájemné pomoci.

Výstup RVP ZV

M-3-1-01 používá přirozená čísla k modelování reálných situací, vytváří soubory s daným počtem prvků; M-3-1-02 čte a porovnává přirozená čísla do 1 000; M-3-1-03 užívá lineární uspořádání.

Klíčová kompetence

Sociální a personální – Žák v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá.

5–30 minut

Využití v předmětech, které vycházejí ze vzdělávacích oborů

Matematika
a její aplikace

Pomůcky

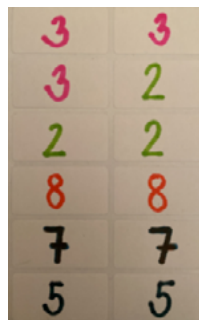
Lepicí kolečka / lepíky, psací potřeby, příloha 4

Příprava

Učitel si připraví lepíky (celolepicí šítky) a na ně napíše čísla v oboru čísel, která žáci znají a umí v nich počítat.

Popis aktivity

Nezbytnou součástí této aktivity je zákaz mluvení, žáci se dorozumívají pomocí gest. V průběhu aktivity může učitel vystřídat několik následujících variant nebo si vytvořit vlastní variantu.

1. Učitel vytvoří lepíky s čísly od 1 do 10. Počet opakování čísel na lístečcích volí podle počtu žáků ve třídě a podle toho, zda chce, aby žáci např. vytvořili dvojice nebo malé skupiny. Každému žákovi přilepí na čelo lepík s jedním číslem tak, aby žák číslo neviděl. Podstatou hry je vytvořit skupiny stejných čísel. Žáci si navzájem pomáhají, aby každý našel svou skupinu. Je na učiteli, zda nechá nějaké číslo pouze jednou (daný žák nevytvoří s nikým skupinu).
2. Učitel vytvoří lepíky s čísly 1, 2, 3, 4 ... podle počtu žáků ve třídě. Žáci se následně vzestupně nebo sestupně řadí nebo tvoří skupiny např. podle počtu desítek, jednotek.
3. Učitel vytvoří lepíky s čísly 1–24, 1–100, 1–1 000 (volí náhodná čísla). Žáci se seskupují do dvojic nebo trojic tak, aby vytvořili společně předem daný součet nebo sudé či liché číslo po zaokrouhlování.

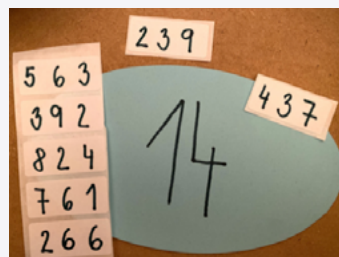
Rozšíření aktivity

Aktivitu lze využít v geometrii např. označení bodů a přímek, názvy a vlastnosti geometrických obrazců a těles.

Zkušenosti učitelů:

U první varianty, především u žáků 1. a 2. ročníků, je dobré volit opakující se čísla tak, aby nikdo nezůstal sám.

U starších žáků lze zařadit jedno samostatné číslo a vést debatu nad tím, jak se žák, kterému se nepodařilo vytvořit dvojici, cítí.

Výlet tam, kde jsem nikdy nebyl

Na základě obrázků žáci poznávají státy, ze kterých jejich spolužáci pocházejí. Pojmenovávají přírodní útvary, stavby, zvyky, tradice, ale i předměty a osobnosti, které jsou s danou zemí spjaty. Na základě těchto poznatků mají příležitost uvědomit si kulturní rozdíly mezi jednotlivými zeměmi nebo územími.

Cíl Žák vyhledává informace k tématu a vhodně je prezentuje. Učí se vnímat a respektovat kulturní odlišnosti.

Výstup RVP ZV ČJS-5-1-05 porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích

Průřezové téma Multikulturní výchova – Žák si utváří toleranci a respekt k odlišným sociokulturním skupinám.

Klíčová kompetence Digitální – Žák ovládá běžně používaná digitální zařízení, aplikace a služby; využívá je při učení.

90 minut

Využití v předmětech, které vycházejí ze vzdělávacích oborů Člověk a jeho svět

Pomůcky PC/tablety s připojením na internet, popř. možnost tisku

Příprava

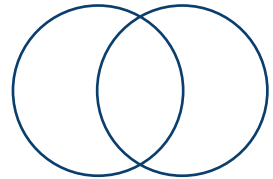
Každý žák se zamyslí nad státem (nebo oblastí) odkud pochází (může to být např. velké město, vesnice, určitý region) a rozhodne se, z jakého pohledu svoji zemi představí (např. sport, kultura, historické památky, přírodní zajímavosti, významné osobnosti). Příprava tabletů nebo PC pracovní. Učitel může ukrajinským žákům přenastavit klávesnici na ukrajinskou, nebo použít online klávesnici.

Popis aktivity

Žáci mohou pracovat jednotlivě nebo ve skupinách. Na internetu vyhledávají obrázky spjaté se zemí a s tématem, které budou představovat. Jednotlivé obrázky, o nichž budou později mluvit, si ukládají do svých počítačů nebo tabletů, případně si je vytisknou (je vhodné žáky upozornit na uvádění použitého zdroje). Při prezentaci se zabýváme společnými a odlišnými znaky představovaných států.

Rozšíření aktivity

Aktivitu lze rozšířit o shrnutí a uvědomění si rozdílů mezi vybranými zeměmi. Shrnutí můžeme udělat společně na tabuli, např. pomocí Vennova diagramu.

Zkušenosti učitelů:

Je dobré před zahájením aktivity ověřit, kterou oblast si žáci zvolili, případně jim s výběrem pomoci. Někteří žáci potřebují nasměrovat na danou oblast rovnou. Bylo by vhodné s žáky domluvit nějaký signál, podle kterého by učitel poznal, že žák potřebuje pomoci s ovládním tabletu, neví si rady s tématem, má hotovo.

Jaké to je, když si všichni (ne)rozumíme

Žáci mají příležitost se zamyslet nad otázkou: „Jaké to je, když nerozumím?“ Zamýšlejí se nad piktogramy, odhadují jejich význam a zjišťují, že i symbolům můžeme rozumět různě. Aktivita jim umožňuje zažít pocit, že když se ocitneme v prostředí, kde nerozumíme jazyku, jsme na tom všichni stejně a schopnost odhadnout význam piktogramu nám může pomoci vyřešit situaci (anebo také ne, pokud se zmylíme).

Cíl Žák odhaduje význam piktogramu, učí se vnímat piktogramy jako součást komunikace.

Výstup RVP ZV ČJL-3-1-02 porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti

Klíčová kompetence

Komunikativní – Žák rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků, přemýšlí o nich, reaguje na ně. Digitální – Žák ovládá běžně používaná digitální zařízení, aplikace a služby; využívá je při učení.

45–90 minut

**Využití
v předmětech,
které vycházejí
ze vzdělávacích
oborů**

Český jazyk
Člověk a jeho svět

Pomůcky

příloha 5 (piktogramy), PC/tablety
s připojením na internet

Příprava

Připravíme potřebné množství piktogramů z přílohy do skupin.

Popis aktivity

Společně se zamyslíme nad otázkou: „Jaké by to bylo, kdyby na světě byl jeden jazyk?“ Mohli bychom si říct, že jeden takový vlastně existuje, obrázky, těm přece rozumí všichni. Ale je tomu opravdu tak? Společně diskutujeme nad piktogramy s jednoznačným významem. Učitel pak rozdá do skupin méně známé (u nás nepoužívané) piktogramy nebo piktogramy s nejednoznačným významem. Žáci ve skupinách odhadují jejich význam. Svůj odhad sdělují ostatním a porovnávají svoje interpretace. Na závěr mohou nakreslit další piktogramy, se kterými se setkali.

Rozšíření aktivity

Další piktogramy lze vyhledávat na internetu. Žáci mohou hledat doplňující piktogramy k určitému tématu piktogramy opačné, mohou vymýšlet nové a neznámé piktogramy pro různé situace.

Zkušenosti učitelů:

Aktivitu jsme pojali jako společnou práci, každý z žáků dostal jeden jasný a nejasný piktogram, následně jsme si je postupně ukazovali a ostatní měli vždy na stírací tabulku napsat nebo pantomimou vyjádřit význam piktogramu.

Aktivitu jsme si rozdělili na dvě části, jeden den jsme se seznámili s jasnými piktogramy, připojili jsme si k tomu i piktogramy, se kterými se setkáváme každý den ve škole. Druhý den jsme navázali s vyhledáváním významů méně jasných piktogramů.

Bingo

Žáci si osvojují novou slovní zásobu, pojmy a výrazy pomocí hry BINGO.

Cíl Žák si upevňuje slovní zásobu ve zvoleném tématu a podle předmětu, do kterého je aktivita zařazena (např. předměty, které ho obklopují, pojmenování osob, zvířat, čísla), v mluvené i psané podobě.

Výstup RVP ZV

podle zařazení do předmětu např. ČJL-3-1-04 pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost; ČJL-3-1-09 píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev; M-3-1-04 provádí z paměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly.

Klíčová kompetence

Komunikativní – Žák rozumí různým typům textů a obrazovým materiálům.

10–15 minut

Využití v předmětech, které vycházejí ze vzdělávacích oborů

Český jazyk a literatura
Matematika a její aplikace
Člověk a jeho svět

Pomůcky

obrazový materiál podle zvoleného tématu, předkreslená tabulka 3 × 3, čistý papír nebo stírací tabulka, psací potřeby, tabule

Příprava

Každý žák si na papír nebo na stírací tabulku nakreslí tabulku 3 × 3 v takové velikosti, aby do ní mohl vpisovat slova.

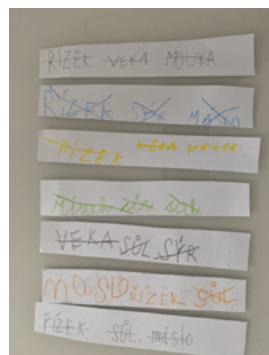

Popis aktivity

Žáci nadiktují učiteli 10–20 slov podle připravených obrázků (počet slov přizpůsobujeme věku a jazykové úrovni žáků). Učitel slova zapisuje na tabuli, všichni společně vyslovují slova nahlas, učitel hlídá správnou výslovnost a monitoruje porozumění. Následně žáci přiřazují obrázky ke slovům. Po jazykové průpravě si každý žák vybere 9 slov z tabule a zapíše si je do svojí tabulky 3 × 3. Učitel čte slova z tabule a maže je, žáci si vyškrtávají přečtená slova ve svých tabulkách. Kdo jako první poškrtná řádek, úhlopříčku nebo sloupec, vyhrává / získává bod.

Rozšíření aktivity

Jednodušší variantou binga je výběr 6 slov. Žák si slova napíše a když některé z nich uslyší, škrtně ho, cílem je mít všechna slova vyškrtnutá. Lze také mít připravené kopie obrázků se slovy a kartičky otáčet a pojmenovávat. Pro české žáky lze zvýšit obtížnost, např. do každého řádku můžeš zapsat jen slova, která mají stejný počet slabik.

Aktivitu lze využít také v matematice na procvičení sčítání a odčítání, případně násobení. Pro žáky s nedostatečnou znalostí češtiny doporučujeme, aby učitel ukazoval karty s číslicemi, které zároveň říká.

Zkušenosti učitelů:

Pro mladší žáky je vhodné volit nižší počet slov.

Dvanáctistěnná kostka

Aktivita je zaměřena na procvičování tématu rok, roční období, měsíce v roce. Využívá zkušenosti žáků s pozorováním proměn přírody, s typickými znaky jednotlivých ročních období a je propojena i na jejich měsíc narození.

Cíl Žák si osvojuje zvolenou slovní zásobu, procvičuje pořadí měsíců v roce a jejich přiřazení k ročnímu období.

Výstup RVP ZV ČJS-3-4-01 pozoruje, popisuje a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích.

Klíčová kompetence Komunikativní – Žák se souvisle a výstižně vyjadřuje, naslouchá promluvám jiných lidí, vhodně na ně reaguje.

20 minut

Využití v předmětech, které vycházejí ze vzdělávacích oborů

Člověk a jeho svět

Pomůcky

dvanáctistěnná kostka (místo kostky lze použít hodiny nebo si vyrobit kruh s 12 čísly a točící se šipkou nebo 2 hrací kostky) obrazový materiál k tématu proměny přírody v ročních obdobích, rok a měsíce.

Příprava

Učitel si připraví karty s názvy měsíců, ročních období, svátků v roce a obrazový materiál, který je k tématu vhodný.

Popis aktivity

Žáci se posadí do kruhu, doprostřed učitel rozloží karty s názvy měsíců. Karty s názvy žáci společně nahlas přečtou. Nejmladší žák jako první hodí kostkou. Číslo, které padlo na kostce, označuje pořadí měsíce v roce. Žáci společně pojmenují daný měsíc. Poté hází žák, který má v daném měsíci narozeniny (nebo svátek). Pokud má narozeniny více žáků, dohodnou se, kdo z nich bude házet. Jestliže padne stejné číslo, žáci pouze zopakují název měsíce a hází žák, který je nařadí po směru hodinových ručiček. Žáci se střídají a házejí tak dlouho, dokud nepadnou všechna čísla (nepojmenují všechny měsíce).

Jakmile pojmenují všechny měsíce, rozloží učitel do kruhu připravené obrázky. Žáci pokračují v házení kostkou, ale nyní místo pojmenování měsíce vybírají, pojmenují a přiřazují k danému měsíci vhodný obrázek počasí, oblečení, svátků a událostí.

Do aktivity se nemusí zapojovat všichni žáci zároveň, závisí na jejich počtu ve třídě. Můžeme zapojit pouze polovinu žáků a druhá polovina žáků se může věnovat samostatné práci.

Rozšíření aktivity

Aktivitu lze propojit s výtvarnou výchovou a žáci mohou ztvárnit roční období nebo měsíc zvoleným způsobem (např. vytvořit koláž). Navázat lze také pantomimou, kdy žáci beze slov předvádějí např. sport, který souvisí s konkrétním ročním obdobím.

Zkušnosti učitelů:

Protože jsme neměli dvanáctistěnnou kostku, použili jsme dvě hrací kostky. Abychom zajistili, že padnou větší i menší čísla, lichý hod jsme házeli jednou kostkou a sudý hod dvěma kostkami. Variantou je, že děvčata hází jednou kostkou, chlapci dvěma nebo obráceně.

Najdi svou identitu

Seznamovací hra, jejímž cílem je co nejvícekrát vyměnit vlastní identitu a opět ji nalézt. Žák si při stanovování své „identity“ vybírá z osob, zvířat či předmětů, které má rád. Při vzájemném představování zjišťuje rozmanitost zájmů u ostatních žáků třídy.

Cíl Žák se naučí jména spolužáků.

Výstup RVP ZV ČJL-3-1-03 respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru

Klíčová kompetence

Sociální a personální – Žák si utváří pozitivní představu o sobě samém, podílí se na utváření příjemné atmosféry, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů.

10–15 minut

Využití v předmětech, které vycházejí ze vzdělávacích oborů

Český jazyk a literatura

Pomůcky

psací potřeby, nastříhané proužky papíru

Příprava

Každý žák si vymyslí dvě věci, které má rád, a napíše je na proužek papíru.

Popis aktivity

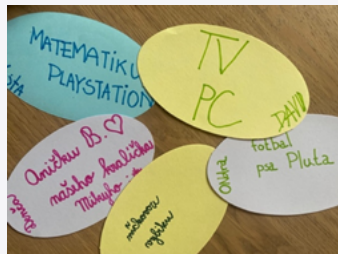
Úkolem žáků je, aby si mezi sebou co nejvícekrát vyměnili identitu. Výměna identity probíhá následujícím způsobem: Žáci si vzájemně potřesou pravou rukou a u toho každý řekne své jméno a dvě věci, které má rád. Ahoj, já jsem Pepa a mám rád matematiku a mého králíka; Ahoj, já jsem Alex a mám rád bramboračku a červená auta a přitom si vymění lístečky, na nichž mají napsané věci, které mají rádi. Tímto si prohodili svoji identitu. Dále pokračují zase svým jménem, ale mají rádi věci, které jim řekl spolužák v předchozí výměně. Alex tedy při druhém setkání říká: Ahoj, já jsem Alex a mám rád matematiku a mého králíka. Cílem je prohodit si identitu s co nejvíce spolužáky a dostat zpět zase tu svou. U starších žáků 1. stupně může aktivita probíhat bez předem napsaných lístečků. Je vhodné žáky předem upozornit, že se nepředstavují opakovaně se stejným spolužákem, a připomenout pravidla při seznamování/představování se.

Rozšíření aktivity

Společná reflexe a zamyšlení nad otázkami: „Jako kdo ses cítil nejlépe? Našel jsi někoho, kdo má rád stejnou věc jako ty? Překvapilo tě něco? Vzpomeň si na něco, co jsi nevěděl o svém spolužákovi?“

Zkušenosti učitelů:

Výměna identity je skvělou hrou pro zapamatování jmen nových spolužáků. Ve třídě byl větší hluk, bylo vidět, že všichni pracují, žáky to bavilo. Zkusili jsme variantu, že hra končí, když najdeme svou identitu. A pak i omezení hry časově. Na konci jsme zjišťovali, kdo se kolikrát potkal sám se sebou.

Příšera z bažiny

Žáci ve skupinách vytvářejí ze svých těl příšeru z bažiny. Pro úspěšné splnění zadání se potřebují domluvit, vzájemně si pomáhat, spolehnout se jeden na druhého. Mohou zapojit svou představivost, ale zároveň si ověřit, zda je možné představu uskutečnit.

Cíl Žák spolupracuje s ostatními na vyřešení zadání.

Výstup RVP ZV

TV-3-1-03 spolupracuje při jednoduchých pohybových činnostech a soutěžích

**Klíčová
kompetence**

Sociální a personální – Žák účinně spolupracuje ve skupině.

10–45 minut

**Využití
v předmětech,
které vycházejí
ze vzdělávacích
oborů**

Tělesná výchova

Pomůcky

křídly/fix a balicí papír na zachycení obrysu příšery, šátky/látky na oblečení příšery

Příprava

Rozdělení žáků do stejně početných skupin. Čím je skupina početnější, tím bude splnění zadání obtížnější. Aktivita může probíhat uvnitř i venku.

Popis aktivity

Úkolem každé skupiny je společně vytvoření živé příšery z bažiny. Vytvořená příšera tvoří jeden celek, vydává zvuk, pohybuje se, dokáže překonat určitou vzdálenost a dotýká se země určitým počtem končetin. Během pohybu musí být všichni členové příšery ve vzájemném kontaktu některou z částí těla. Některé končetiny si mohou svázat šátkem, aby se nerozpojili. Nakonec, díky vzájemné spolupráci, se žáci snaží na zemi vytvořit obrys příšery z profilu. Své příšery si pojmenují (mělo by jít o jednoduché, snadno zapamatovatelné názvy).

Rozšíření aktivity

Můžeme uspořádat soutěže příšer, např. v přenášení vody, zdolání opičí dráhy. Lze předem určit částečnou podobu příšer počtem horních a dolních končetin, které se dotýkají země. Žáci mohou své příšery „obléknout“ např. do šátků, rozstříhaných látek.

Zkušenosti učitelů:

Žáci se při aktivitách jako příšery hodně nasmáli. Zapojili se všichni. Nejtěžší bylo, udržet příšeru pohromadě. Při zdolávání překážek je nutné dbát na bezpečnost žáků.

Fotovýzva

Fotovýzva obsahuje různá zadání na pořízení fotografií podle určitých podmínek. Může být zaměřená na určitá místa, zachycení konkrétních situací, předmětů, živočichů, rostlin. Žáci samostatně nebo ve skupinách plní fotovýzvy, které si vylosují, případně mohou plnit všechna vybraná zadání. Nejedná se o pouhé zachycení reality. Žáci při fotografování zapojují fantazijní představy, které do výsledného obrazu přinášejí něco zajímavého a osobitého. Plnit výzvu mohou žáci společně i mimo školní výuku.

Cíl Žák zachytí na fotografii své okolí, zapojí vlastní fantazii a zároveň splní zadanou podmínku. Vybrané fotografie vhodně prezentuje.

Výstup RVP ZV

VV-5-1-04 osobitost svého vnímání uplatňuje v přístupu k realitě, k tvorbě a interpretaci vizuálně obrazného vyjádření; ČJS-5-1-04 vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury

Klíčová kompetence

Digitální – Žák vytváří a upravuje digitální obsah.

minimálně 90 minut

Využití v předmětech, které vycházejí ze vzdělávacích oborů

Výtvarná výchova
Člověk a jeho svět

Pomůcky

příloha 6, fotoaparát (mobilní telefon s fotoaparátem), tiskárna

Příprava

Pokud budou žáci pracovat ve skupinách, tak se rozdělí do stejně početných skupin. Vytištění a rozstříhání zadání z přílohy v potřebném množství. Zopakování pravidel bezpečného chování při pobytu mimo školní budovu.

Popis aktivity

Žák podle vylosovaného zadání vyhledá místo nebo předmět, který má zachytit. Soustředí se např. na detail, který pro dané místo/předmět považuje za charakteristický, pro něj osobně zajímavý.

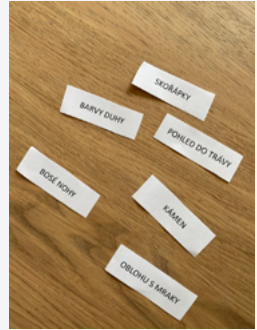
1. Žáci se rozdělí na skupiny. Každá skupina pořizuje fotografie úkolů z fotovýzvy společně. Při skupinové práci je důležité, aby na fotografii, která zachycuje zadání „sebe a ...“, byli všichni alespoň částí těla. Po splnění výzvy skupiny fotografie zvoleným způsobem představí. Presentace nemá žádné předem dané parametry. Je na skupině, zda vytvoří např. „fotoalbum“, zorganizuje výstavu. Po vytištění fotografií každý žák ze skupinky napíše na zadní stranu fotografie jedno slovo nebo slovní spojení, které mu připomene, jak fotografie vznikla.
2. Každý z žáků si vylosuje pět úkolů z fotovýzvy a jeho úkolem je pořízení a vytištění fotografií podle vylosovaného zadání. Učitel ve vhodném prostoru rozmístí názvy úkolů. Každý žák přiřadí své fotografie k názvům, vzniká výstava fotografií, které žáci pořídili. Žáci společně procházejí výstavu a diskutují o fotografiích se stejným názvem (zaměřují se nejen na splnění úkolu, ale i na pocity, které v nich konkrétní fotografie vyvolává).

Rozšíření aktivity

Žáci mohou na základě fotografií poznávat okolí školy a domova. Fotografie můžeme přiřazovat k plánu naší obce. Žáci mohou vytvořit prezentaci vlastních fotek, můžeme hádat, co fotili. Fotografie lze využívat během celého roku v přírodovědě a vlastivědě. V českém jazyce mohou psát text, který bude s konkrétní fotografií souviset.

Zkušenosti učitelů:

Vyzkoušeli jsme variantu 2, u které jsme místo společné výstavy fotografií volili prezentaci fotografií jednotlivců. Každý žák si své fotografie vystavil u sebe na lavici a ostatním žákům představoval, co vyfotografoval. Pak jsme všechny fotografie dali dohromady a připravili si je na další školní rok do hodin prvouky.

Klubíčko

Žáci se učí jeden druhého chválit. Pomocí klubíčka vytvářejí pavučinu. Při předávání klubíčka jinému žákovi říkají jednu věc, kterou pochválí spolužáka, k němuž klubíčko putuje.

Cíl Žák se učí pozitivně vnímat své spolužáky a pojmenovávat jejich kladné stránky nebo skutky.

Průřezové téma Osobnostní a sociální výchova – Žák si utváří pozitivní postoj k sobě samému a k druhým.

Klíčová kompetence Sociální a personální – Žák si utváří pozitivní představu o sobě samém, podílí se na utváření příjemné atmosféry, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevnování dobrých mezilidských vztahů.

20–30 minut

Využití v předmětech, které vycházejí ze vzdělávacích oborů v třídnické hodině

Pomůcky klubko silnější vlny/provázku

Příprava

Společně se posadíme do kruhu a připravíme si klubko vlny.

Popis aktivity

Učitel nebo vybraný žák posílá klubko vlny, které zároveň přenáší zprávu: „Posílám někomu klubičko, abych mu řekl něco hezkého.“ Například: „Posílám Terezce klubičko, protože mi pomohla s příklady v matematice. Posílám Terezce klubičko, protože dneska překonala únavu a nevzdala běhání.“ Žák drží odmotaný provázek v ruce a klubičko pošle po zemi někomu dalšímu, opět s doprovodem slovní pochvaly. Klubičko postupně putuje mezi všemi žáky, ke každému se však smí dostat pouze jednou. Postupně vzniká mezi žáky v kruhu pavučina. Situaci, kdy se k někomu klubičko nedostalo, vyřeší učitel. Vyžádá si poslání klubička a pošle je žákovi, ke kterému se ještě nedostalo.

Je možné, že někteří žáci budou zpočátku chválit za „hmotné statky“, např. „... protože má hezké tričko“. Učitel postupně vede žáky k tomu, aby si více všímali chování spolužáků, jejich pomoci, překonávání překážek apod.

Rozšíření aktivity

Za co bychom se měli pochválit jako třída? Co se nám povedlo společně?

Zkušenosti učitelů:

Je dobré nechat žáky před zahájením aktivity chvíli přemýšlet, komu a proč by klubičko poslali, dost to urychlí následný průběh aktivity. My jsme na konci ještě klubičko rozmatávali a „vraceli“ jsme si pochvaly zpět. Doporučujeme použít silnou vlnu nebo silnější provázek, aby byla pavučina dobře vidět.

Společná tužka

Žáci se snaží jednou tužkou, kterou drží společně, nakreslit obrázek, např. dům. Cílem není, aby nakreslený dům byl nejkrásnější, ale aby se dokázali domluvit.

Cíl

Žák se učí spolupracovat a domlouvat se v průběhu plnění úkolu. Reflektuje svoji schopnost spolupráce.

Průřezové téma

Osobnostní a sociální výchova – Žák si rozvíjí základní dovednosti dobré komunikace a spolupráce.

Klíčová kompetence

Sociální a personální – Žák účinně spolupracuje ve skupině.

10 minut

Využití v předmětech, které vycházejí ze vzdělávacích oborů

v třídnické hodině

Pomůcky

silnější pastelky nebo tužky, případně fixy, papír A4 nebo A3

Příprava

Vytvoříme prostředí ve třídě tak, aby žáci mohli sedět ve dvojicích naproti sobě.

Popis aktivity

Žáci sedí v lavici naproti sobě a mezi sebou mají papír formátu A4 nebo A3. Uchopí společně do ruky tužku a kreslí zadaný obrázek, např. dům. Úkolem je, aby se společně domluvili, jak tužku povedou, aby vznikl dům, nepřetahují se. Učitel sleduje, zda některý z žáků není příliš dominantní, nebo naopak pasivní. Následuje reflexe nad vzniklými obrázky: „Dohodli jste se? Pracovali jste oba? Co bylo nejtěžší? Co by vám pomohlo, aby se vám pracovalo lépe?“

Zkušenosti učitelů:

Není potřeba mnoho času, aktivita sama o sobě zabere cca dvě minuty, ale je dobré předtím žákům vysvětlit, co se bude dít a proč. Dvojice na aktivitu jsem nechala utvořit dle jejich volby, tam se jim pracovalo dobře. Poté jsem dvojice vytvořila podle sebe a porovnávali jsme obrázky. Komunikace byla většinou horší. Došli jsme k závěru, že když pracujeme s někým, s kým je nám dobře, jde to hned lépe.

Přílohy

DVEŘE

OKNO

TABULE

STŮL

ŽIDLE

LAVICE

PODLAHA

KOBEREC

SKŘÍŇ

ŠUPLÍK

POLŠTÁŘ

KOŠ

DOOR

WINDOW

BOARD

TABLE

CHAIR

DESK

FLOOR

CARPET

CASE

DRAWER

PILLOW

WASTE

Двері

Двері

Дошка

Стіл

Стілець

Парта

Підлога

Килим

Кабінет

Шухляда

Подушка

Смітник

ČESKY	UKRAJINSKY	VÝSLOVNOST
dveře	Двері	[dveri]
okno	Вікно	[vikno]
tabule	Дошка	[doška]
stůl	Стіл	[stil]
židle	Стілець	[stilec']
lavice	Парта	[parta]
podlaha	Підлога	[pidloha]
koberec	Килим	[kylym]
skříň	Кабінет	[kabinet]
zásuvka (šuplík)	Шухляда	[šuchljada]
polštář	Подушка	[poduška]
koš (na odpadky)	Смітник	[smitnyk]

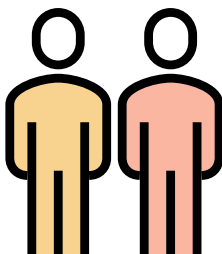
Záznamový arch, jméno:

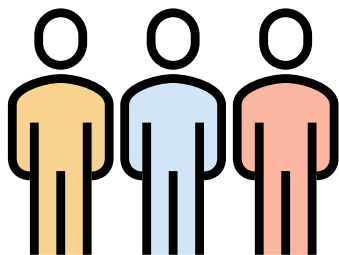

1

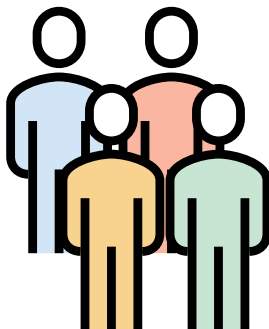
2

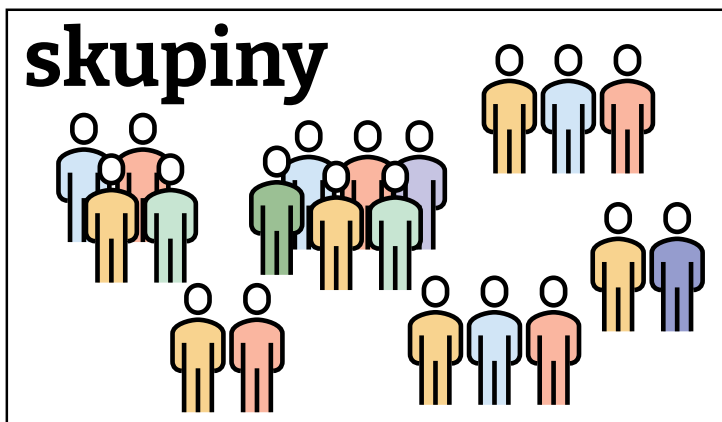
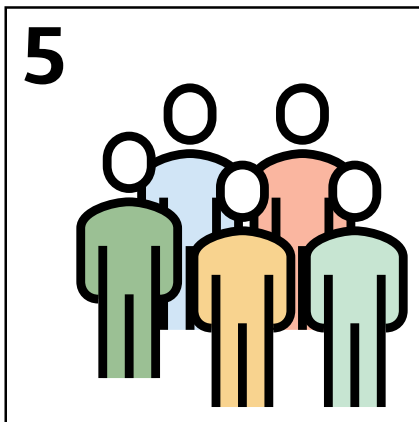

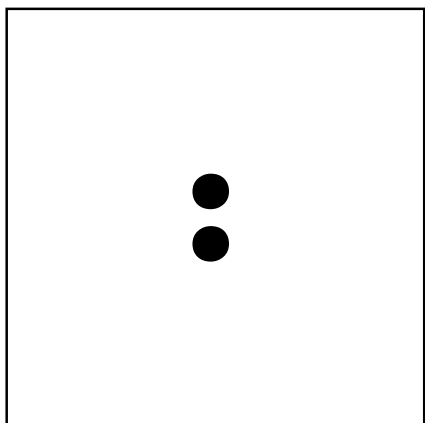
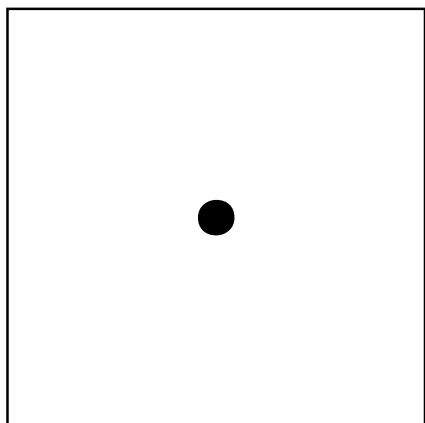
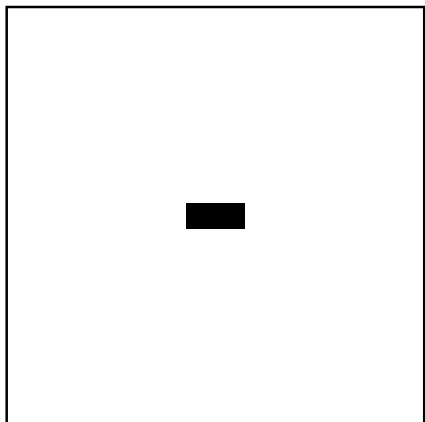
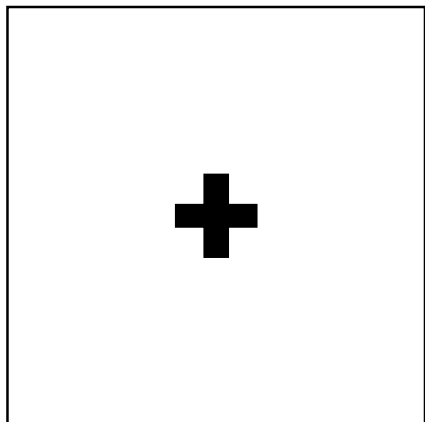
3

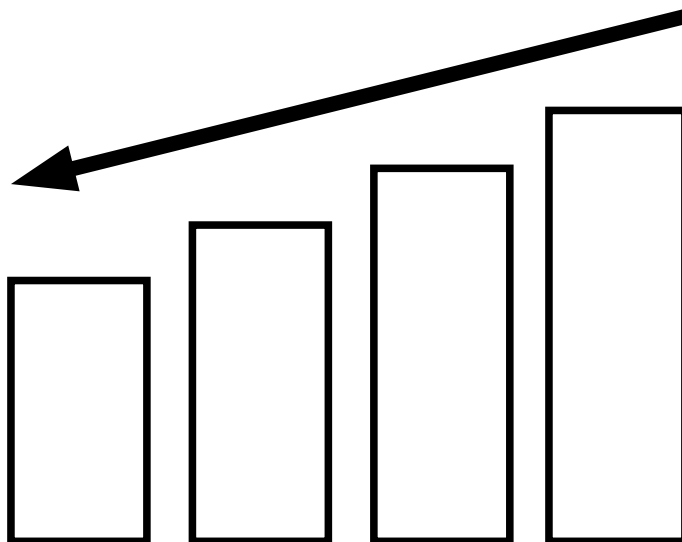

4

SEBE U VODNÍHO TOKU	OBLOHU S MRAKY
ČERVÁNKY	VYCHÁZEJÍCÍ SLUNCE
SVŮJ STÍN VE 12:00	LÉTAJÍCÍ HMYZ
LISTNATÝ LES	OPADAVÝ JEHLIČNATÝ STROM
DĚŠŤ	HVĚZDY
HLAVU V OBLACÍCH	VÝHLED Z NEJVYŠŠÍHO MÍSTA V OKOLÍ
CO TĚ PŘEKVAPILO	OBLÍBENÉ MÍSTO V PŘÍRODĚ
PLOD ZE STROMU	VÍTR

SKOŘÁPKY	PŘÍRODNÍ MANDALU
HRU, KTEROU MŮŽEŠ HRÁT V PŘÍRODĚ	BARVY DUHY
KOPEC	KLIKATOU CESTU
ZVÍŘECÍ OBYDLÍ, KTERÉ ZVÍŘE SAMO VYTVOŘILO	KLÍČÍCÍ SEMÍNKO
NEŽIVOU PŘÍRODU	ČIN ČLOVĚKA V PŘÍRODĚ
ŠKŮDCE	TURISTICKÉ ZNAČENÍ V PŘÍRODĚ
BOSÉ NOHY	KÁMEN
MRAVENIŠTĚ	POHLED DO TRÁVY

Použité zdroje

---

cizinci.npi.cz

Chalušová, Dominika: *Kde hledat inspiraci pro začlenění ukrajinských žáků na 1. stupni ZŠ*. 2022, NPI ČR, rvp.cz

Inkluzivní škola.cz, META o.p.s.

Pixabay.com

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. MŠMT, Praha, 2021.

Sbírka nejen skautských her, dostupné z: hranostaj.cz

Třída v pohodě, dostupné z: inkluzivniskola.cz

Venkovní fotovýzva, dostupné z: jdeteven.cz

Dominika Chalušová, Hana Havlíňová

Máme nové kamarády

Jak na 1. stupni základní školy začlenit do třídy žáka s minimální znalostí českého jazyka

Vydal Národní pedagogický institut České republiky, Senovážné nám. 25, 110 00, Praha 1

Rok vydání: 2022

První vydání

Aktuální informace o publikacích Národního pedagogického institutu České republiky najdete na webových stránkách www.npi.cz

